

Nyilatkozat



3/2024. sz. nyilatkozat az adatvédelmi hatóságoknak a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet szerint betöltött szerepéről

Elfogadás időpontja: 2024. július 16.

Az Európai Adatvédelmi Testület elfogadta az alábbi nyilatkozatot:

1 A NYILATKOZAT HÁTTERE ÉS CÉLJA

1. A mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról és bizonyos uniós jogi aktusok módosításáról szóló, (EU) 2024/1689 rendelet (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet, a továbbiakban: MI-rendelet) 2024. július 12-én jelent meg a Hivatalos Lapban¹.
2. Az MI-rendelet az új jogszabályi kerettel összhangban harmonizált szabályokat állapít meg a mesterséges intelligencia (a továbbiakban: MI) forgalomba hozatalára, üzembe helyezésére és használatára vonatkozóan, és előírja az (EU) 2019/1020 rendelet értelmében vett piacfelügyeletet². Amint azt az 1. cikk (1) bekezdése kimondja, az MI-rendelet célja, hogy javítsa a belső piac működését, támogassa az innovációt, ugyanakkor előmozdítsa az emberközpontú és megbízható mesterséges intelligencia (MI) elterjedését, és biztosítsa az egészség, a biztonság és az Európai Unió Alapjogi Chartájában (a továbbiakban: a Charta) rögzített alapvető jogok – többek között a magán- és a családi

¹ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2024/1689 rendelete (2024. június 13.) a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról, valamint a 300/2008/EK, a 167/2013/EU, a 168/2013/EU, az (EU) 2018/858, az (EU) 2018/1139 és az (EU) 2019/2144 rendelet, továbbá a 2014/90/EU, az (EU) 2016/797 és az (EU) 2020/1828 irányelv módosításáról (a mesterséges intelligenciáról szóló rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg), HL L, 2024/1689, 2024.7.12., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1689/oj>.

² Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2019/1020 rendelete (2019. június 20.) a piacfelügyeletről és a termékek megfelelőségéről, valamint a 2004/42/EK irányelv, továbbá a 765/2008/EK és a 305/2011/EU rendelet módosításáról (EGT-vonatkozású szöveg.)

élet tiszteletben tartásához és a személyes adatok védelméhez való alapvető jogok (a Charta 7. és 8. cikke) – magas szintű védelmét az Unióban.

3. Ebből a szempontból az MI-rendeletet és az uniós adatvédelmi jogszabályokat (különösen az általános adatvédelmi rendeletet³, az európai uniós adatvédelmi rendeletet⁴, a bűnüldözésben érvényesítendő adatvédelemről szóló irányelvet⁵ és az elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelvet⁶) elvben⁷ kiegészítő és egymást kölcsönösen erősítő eszközökként kell figyelembe venni (és következetesen értelmezni). Ezt mind a jogszabály céljai, mind a biztosított védelem szempontjából meg kell tenni, beleértve az érintett személyek jogait (akik az általános adatvédelmi rendelet értelmében „érintetteknek” is minősülhetnek). Fontos továbbá hangsúlyozni, hogy az uniós adatvédelmi jog teljes mértékben alkalmazandó az MI-rendszerek életciklusában végzett személyesadat-kezelésre, amint azt az MI-rendelet 2. cikkének (7) bekezdése kifejezetten elismeri (lásd még a (9) és (10) preambulumbekendést).
4. Valójában a személyes adatok (amelyek gyakran szorosan összefonódnak a nem személyes adatokkal) kezelése az MI-rendszerek – és különösen az alapvető jogokra nézve nagy kockázatot jelentő MI-rendszerek – életciklusa során⁸ egyértelműen az MI-rendelet 3. cikkének (1) bekezdésében foglalt MI fogalom meghatározás hatálya alá tartozó különböző technológiák központi eleme (és a jövőben is az lesz). Ezen okok miatt a nemzeti adatvédelmi hatóságok (a továbbiakban: adatvédelmi hatóságok) aktívan foglalkoznak ezekkel a technológiai fejlesztésekkel⁹, és az Európai Adatvédelmi Testület, amely szoros figyelemmel kísérte az MI-rendeletre vonatkozó jogalkotási folyamatot¹⁰, már megkezdte az uniós adatvédelmi joggal való (sokrétű) kölcsönhatásának vizsgálatát.

³ Az Európai Parlament és a Tanács 2016/679/EU rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet) (EGT-vonatkozású szöveg), HL L 119, 2016.5.4., 1–88. o.

⁴ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2018/1725 rendelete (2018. október 23.) a természetes személyeknek a személyes adatok uniós intézmények, szervek, hivatalok és ügynökségek általi kezelése tekintetében való védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 45/2001/EK rendelet és az 1247/2002/EK határozat hatályon kívül helyezéséről (EGT-vonatkozású szöveg), HL L 295., 2018.11.21., 39–98. o.

⁵ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/680 irányelve (2016. április 27.) a személyes adatoknak az illetékes hatóságok által a bűncselekmények megelőzése, nyomozása, felderítése, a vádeljárás lefolytatása vagy büntetőjogi szankciók végrehajtása céljából végzett kezelése tekintetében a természetes személyek védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 2008/977/IB tanácsi kerethatározat hatályon kívül helyezéséről, HL L 119., 2016.5.4., 89–131. o.

⁶ Az Európai Parlament és a Tanács 2002/58/EK irányelve (2002. július 12.) az elektronikus hírközlési ágazatban a személyes adatok kezeléséről, feldolgozásáról és a magánélet védelméről („Elektronikus hírközlési adatvédelmi irányelv”), HL L 201., 2002.7.31., 37–47. o.

⁷ Konkrétabban, a távoli biometrikus azonosító rendszer tekintetében az MI-rendelet a bűnüldözésben érvényesítendő adatvédelemről szóló irányelvvel szemben *lex specialis* (az MI-rendelet 5. cikke (1) bekezdésének h) pontja).

⁸ Lásd e tekintetben az MI-rendelet III. mellékletében felsorolt MI-rendszerek legnagyobb részét.

⁹ Ez állásfoglalások, nyilvános konzultációk, parlamenti meghallgatások, iránymutatások, adatvédelmi hatásvizsgálatokkal kapcsolatos vélemények, vizsgálatok, korrekciós intézkedések és (esetleges) szankciók révén valósul meg az uniós joghatóságokban. Emellett az adatvédelmi hatóságok különböző szabályozói tesztkörnyezetekben is részt vesznek.

¹⁰ Lásd különösen: az Európai Adatvédelmi Testület és az európai adatvédelmi biztos 5/2021. sz. közös véleménye a mesterséges intelligenciára vonatkozó harmonizált szabályok megállapításáról szóló európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról (a mesterséges intelligenciáról szóló jogszabály), 2021. június 18. (a

5. Ezzel a nyilatkozattal az Európai Adatvédelmi Testület még inkább hangsúlyozni kívánja azokat a felügyeleti és koordinációs problémákat, amelyek abból adódhatnak, hogy a tagállamok¹¹ olyan területeken jelölnek ki illetékes hatóságokat, amelyek szorosan kapcsolódnak a személyes adatok védelmével kapcsolatos kérdésekhez. Figyelembe kell venni, hogy nemzeti szinten az MI-rendelet végrehajtási keretét az MI-rendelet hatálybalépését követő évben egy vagy több létrehozott vagy kijelölt „illetékes nemzeti hatóság” – különösen piacfelügyeleti hatóság/hatóságok¹² – köré kell építeni, amelyek egymás között, valamint az adatvédelmi hatóságokkal és az alapvető jogokat védő egyéb hatóságokkal is együttműködnek.¹³ Az Európai Adatvédelmi Testület elismeri, hogy egyes tagállamok már döntöttek a piacfelügyeleti hatóságok kinevezéséről, és ezért előfordulhat, hogy az e nyilatkozatban szereplő ajánlások némelyike ezekben az esetekben nem teljes mértékben releváns.
6. Amint azt az Európai Adatvédelmi Testület és az európai adatvédelmi biztos közös véleménye¹⁴ is kimondja, ebben a kialakulóban lévő végrehajtási keretben el kell ismerni az adatvédelmi hatóságok nemzeti szinten kiemelkedő szerepét, különösen az általuk az iránymutatások és a bevált gyakorlatok kidolgozása, valamint a mesterséges intelligenciával kapcsolatos kérdésekre vonatkozó végrehajtási intézkedéseknek a személyes adatok nemzeti és nemzetközi szintű kezelése tekintetében történő végrehajtása során szerzett tapasztalatok és szakértelem miatt¹⁵. Az adatvédelmi hatóságok azon lánc nélkülözhetetlen szereplőinek bizonyultak és bizonyulnak, amely az MI-rendszerek megbízható, jogorientált és biztonságos bevezetéséhez vezet számos ágazatban.
7. Ezenfelül ki kell emelni, hogy az adatvédelmi hatóságok piacfelügyeleti hatóságokként való kijelölése előnyös lenne az MI-értéklánc valamennyi érdekelt fele számára, mivel így egyetlen kapcsolattartó pontot lehetne elérhetővé tenni, megkönnyítve a különböző, mind az MI-rendelet, mind az uniós adatvédelmi jog által érintett szabályozó szervek közötti kapcsolattartást.
8. Továbbá az MI-rendelet fényében az Európai Adatvédelmi Testület a következő pontokat tartja különösen fontosnak:
 - Az adatvédelmi hatóságok a mesterséges intelligenciával kapcsolatos technológiák terén meglévő szakértelmükön túlmenően az MI-rendelet 70. cikkének (3) bekezdésében hivatkozott számos területen, például az adatszámítás és az adatbiztonság, valamint az új technológiák által az alapvető jogokra jelentett kockázatok értékelése terén is jártasak;

továbbiakban: az Európai Adatvédelmi Testület és az európai adatvédelmi biztos 5/2021. sz. közös véleménye); az Európai Adatvédelmi Testület 2021. november 18-án elfogadott nyilatkozata a digitális szolgáltatásokról szóló csomagról és az adatstratégiáról.

¹¹ Lásd az MI-rendelet (153) preambulumbekkezdését.

¹² Lásd az MI-rendelet 3. cikkének 48 pontját.

¹³ Lásd az MI-rendelet 77. cikkét és (157) preambulumbekkezdését.

¹⁴ Lásd különösen az Európai Adatvédelmi Testület és az európai adatvédelmi biztos 5/2021. sz. közös véleményének 47. és azt követő pontjait.

¹⁵ Az adatvédelmi hatóságok már hosszú ideje aktívak és együttműködnek az MI-rendszerekkel kapcsolatos különböző témákban különböző nemzetközi fórumokon (a G7-ek adatvédelemmel és a magánélet védelmével foglalkozó hatóságainak kerekasztala, globális adatvédelmi közgyűlés, technológiai adatvédelemmel foglalkozó nemzetközi munkacsoport, Európa Tanács, nemzetközi szabványügyi szervezetek stb.), valamint képviselőikkel az OECD-ben. Ez az integráció különösen fontos a jelenlegi helyzetben, amikor a mesterséges intelligencia szabályozását globális szinten széles körben vitatják, különösen a szabványok kidolgozása tekintetében.

- Az adatvédelmi hatóságok teljes függetlenségük¹⁶ következtében képesek biztosítani az MI-rendszerek hatékony, független felügyeletét, amint azt az MI-rendelet 70. cikkének (1) bekezdése előírja¹⁷;
- Az MI-rendelet 74. cikkének (8) bekezdése alkalmazásában adatvédelmi hatóságokat, vagy (az (EU) 2016/680 irányelv 41–44. cikkében megállapított feltételek) alapján ugyanolyan mértékű függetlenségi követelmények hatálya alá eső, bármely egyéb hatóságot kell kijelölni piacfelügyeleti hatóságokként az MI-rendelet III. mellékletének 1. pontjában felsorolt nagy kockázatú MI-rendszerek esetében, amennyiben a nagy kockázatú MI-rendszereket bűnüldözési célokra, határellenőrzésre, valamint az igazságosság és a demokrácia területén használják, továbbá az MI-rendelet III. mellékletének 6., 7. és 8. pontjában felsorolt nagy kockázatú MI-rendszerek esetében, amelyek a demokratikus rend kulcsfontosságú elemei;
- Rendszer szempontból az is különösen értékelendő, hogy amennyiben az uniós intézmények, szervek, hivatalok vagy ügynökségek az MI-rendelet hatálya alá tartoznak, a felügyeletük tekintetében az európai adatvédelmi biztos jár el illetékes hatóságként, amint azt az MI-rendelet 70. cikkének (9) bekezdése előírja¹⁸;
- Ezenkívül az MI-rendelet 26. cikkének (9) bekezdésében, 27. cikkének (4) bekezdésében és VIII. melléklete C. szakaszának 5. pontjában foglalt rendelkezések fényében szoros kapcsolódás várható az adatvédelmi hatásvizsgálat és az alapjogi hatásvizsgálat között¹⁹.

2 AJÁNLÁSOK

9. Az Európai Adatvédelmi Testület azt javasolja, hogy a tagállamok az MI-rendelet 74. cikkének (8) bekezdésében hivatkozott nagy kockázatú MI-rendszerekre vonatkozóan az adatvédelmi hatóságokat jelöljék ki piacfelügyeleti hatóságokként. Az Európai Adatvédelmi Testület javasolja továbbá, hogy a tagállamok a nemzeti adatvédelmi hatóság véleményének figyelembevételével fontolják meg az adatvédelmi hatóságok piacfelügyeleti hatóságokként való kijelölését a III. mellékletben felsorolt, fennmaradó magas kockázatú MI-rendszerek esetében, különösen akkor, ha ezek a magas kockázatú MI-rendszerek olyan ágazatokban működnek, amelyek valószínűleg hatással vannak a természetes személyek jogaira és szabadságaira a személyes adatok kezelése tekintetében, kivéve, ha az említett ágazatokra az MI-rendelet által előírt kötelező kijelölés vonatkozik (pl. a pénzügyi ágazat).
10. A fentiekre tekintettel, mivel az MI-rendelet szerinti egyedüli kapcsolattartó pontnak az MI-rendelet 70. cikkének (2) bekezdésében előírtak szerint piacfelügyeleti hatóságnak kell lennie, az adatvédelmi hatóságokat (amelyek piacfelügyeleti hatóságként járnak el) a nyilvánosság, valamint a tagállami és uniós szintű partnerek számára egyedüli kapcsolattartó pontként kell kijelölni. Ez nem érintené a tagállamoknak a Mesterséges Intelligenciával Foglalkozó Európai Testületbe delegált képviselőit, akik eltérőek lehetnek, az MI-rendelet 65. cikke (4) bekezdésének b) pontja alapján. Ez egységes, következetes és hatékony megközelítést is lehetővé tenne a különböző ágazatokban.

¹⁶ Lásd a Charta 8. cikkének (3) bekezdését és az Európai Unió működéséről szóló szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 16. cikkének (2) bekezdését.

¹⁷ Lásd még az MI-rendelet (79) és (80) preambulumbekzdését.

¹⁸ Lásd még az MI-rendelet 3. cikkének 48. pontját, 74. cikkének (9) bekezdését és 43. cikkének (1) bekezdését.

¹⁹ Lásd az MI-rendelet 26. cikkének (9) bekezdését, 27. cikkének (4) bekezdését és VIII. mellékletének 5. pontját.

11. Tágabb értelemben véve a piacfelügyeleti hatóságok és az MI-rendszerek felügyeletével megbízott egyéb szervek²⁰ – köztük az adatvédelmi hatóságok – közötti szilárd együttműködésre van szükség, és e tekintetben egyértelmű eljárásokról kell rendelkezni az MI-rendelet 74. cikkének (10) bekezdése alapján²¹. Ezeket az eljárásokat az Európai Unióról szóló szerződés 4. cikkének (3) bekezdésében előírt lojális együttműködés elve alapján kell kialakítani és kidolgozni, amint azt az Európai Bíróság a *Bundeskartellamt* ügyben is kiemelte²². Ily módon a digitális ökoszisztémában megelőzhetők a különböző felügyeleti hatóságok és szervek által hozott határozatok közötti következetlenségek, és a szinergiák kihasználhatók a koherens, hatékony és egymást kiegészítő végrehajtási intézkedésekben az egyének és a jogbiztonság érdekében.
12. Bár az adatvédelmi hatóságoknál már meglévő jogi és technikai készségek megkönnyíthetik az MI-rendszerek felügyeletével kapcsolatos új feladatok és hatáskörök kijelölését, maga az a tény, hogy az adatvédelmi hatóságoknak – beleértve piacfelügyeleti hatósági minőségükben is – új feladatokat és hatásköröket irányoznak elő, maga után vonja azt, hogy a tagállamoknak megfelelő további emberi és pénzügyi erőforrásokat kell számukra biztosítaniuk.
13. A nemzeti adatvédelmi hatóságok és a piacfelügyeleti hatóságok közötti, az MI-rendelet szerinti kapcsolatra vonatkozó eddigi megfontolások hasonlóképpen alkalmazandók az MI-hivatal²³ által az általános célú MI-modellekkel kapcsolatban végzett felügyeleti tevékenységre is, amely jól tanítható a személyes adatokra is²⁴, és amelyek eredménye befolyásolhatja az egyének magánélethez és adatvédelemhez való jogát. E tekintetben az MI-rendelet jelenleg nem határoz meg egyértelmű koordinációt az MI-hivatal és az adatvédelmi hatóságok/Európai Adatvédelmi Testület között.
14. Az Európai Adatvédelmi Testület hangsúlyozza, hogy amennyiben egy általános célú MI-modell vagy -rendszer személyes adatok kezelését vonja maga után, az adott esetben – bármely más MI-rendszerhez hasonlóan – az illetékes (az általános adatvédelmi rendelet VII. fejezete szerint is együttműködő) nemzeti adatvédelmi hatóság és az európai adatvédelmi biztos felügyeleti hatáskörébe tartozhat (ha az európai uniós adatvédelmi rendelet hatálya alá tartozik). Ezért a nemzeti adatvédelmi hatóságokat és az európai adatvédelmi biztost csak abban az esetben lehet bevonni, ha az uniós adatvédelmi jog hatálya alá tartozó ügyekkel kapcsolatos kérdések merülnek fel e rendszerek felügyelete során. Erre a Charta 8. cikkének és az EUMSZ 16. cikkének való megfelelés érdekében van szükség, többek között az MI-rendelet 56. cikkében hivatkozott gyakorlati kódexek értékelési eljárása tekintetében.
15. Ennek megfelelően az Európai Adatvédelmi Testület felhívja az Európai Bizottság és annak részeként a mesterséges intelligenciával foglalkozó európai hivatal figyelmét arra, hogy együtt kell működni a nemzeti adatvédelmi hatóságokkal és az Európai Adatvédelmi Testülettel, valamint arra, hogy velük

²⁰ Különösen a termékbiztonság (pl. az intelligens játékok esetében, lásd még az I. mellékletet), a verseny, a digitális és médiaszolgáltatások, a pénzügyi szolgáltatások, a fogyasztóvédelem és az alapvető jogok védelme területén.

²¹ Lásd még a szabályozói testkörnyezetek keretében végzett tevékenységet illetően az MI-rendelet 57. cikkének (10) bekezdését.

²² A Bíróság 2023. július 4-i ítélete, *Meta Platforms és mások* (Conditions générales d'utilisation d'un réseau social, C-252/21, ECLI:EU:C:2023:537), különösen az 53–63. bekezdések.

²³ Az MI-rendelet 64. cikkében hivatkozott MI-hivatal a mesterséges intelligenciával foglalkozó európai hivatal létrehozásáról szóló, 2024. január 24-i C/2024/390 bizottsági határozat hozta létre, HL C, C/2024/1459, 2024.2.14.

²⁴ Lásd még az MI-rendelet XI. melléklete 1. szakasza (1) bekezdésének e) pontját és (2) bekezdésének c) pontját.

egyetértésben²⁵ ki kell alakítani a megfelelő kölcsönös együttműködést a lehető leghatékonyabb módon és az Európai Bíróság által felidézett lojális együttműködés elvével teljes összhangban.²⁶

Az Európai Adatvédelmi Testület nevében

Az elnök

(Anu Talus)

²⁵ Szintén tekintettel a mesterséges intelligenciával foglalkozó európai hivatal létrehozásáról szóló, 2024. január 24-i C/2024/1459 bizottsági határozat 2. cikke (3) bekezdésének c) és d) pontjára, valamint 3. és 6. cikkére.

²⁶ Lásd a jelen nyilatkozat 22. lábjegyzetét.